

Управление на отпадъците

ПОЛИТИКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Третирането на отпадъци в различните страни членки на Европейския съюз има сходно развитие в неговите основни фази. С нарастване на осведомеността за околната среда и на грижите за здравните рискове, първата стъпка за управление на отпадъците е движение от неуправляеми и замърсяващи сметища в съседство с всяко населено място към по-централизирани, по-големи, но добре управлявани депа, където са взети предпазни мерки за околната среда по отношение на инфилтрати, газови емисии, разпиляване на отпадъците, вредното въздействие върху пейзажа, здравни рискове, емисии на диоксин от възможни пожари и където капацитетът е увеличен чрез строителни и уплътняващи техники. За организирането на тези инвестиции и за управление на депата са създадени по-големи предприятия, които поемат част от отговорностите на общините. Често се създават междуобщински структури за сътрудничество.

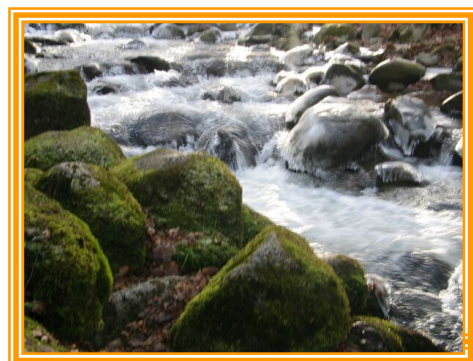
Втората стъпка в политиката е насочена към преминаване от пълно депониране към изгаряне на част от отпадъците. Предимствата са:

- голямо намаляване на обема на отпадъците, тъй като пепелите от изгарянето представляват само 30% от първоначалната маса на отпадъците
- природата на отпадъците се променя, което води до намаляване на здравните рискове и опасните свойства.

Изгарянето, както и използването на газовете от депата, могат да доведат до генерирането на енергия, която може да бъде считана за възстановяема. Изгарянето изисква големи инвестиции - например за опазване на въздуха - и е приложимо само за отпадъци с определена калорична стойност. Изгарянето не може да замени изцяло депонирането на инертни отпадъци и на определени пепели.

Третата стъпка при прехода е развитие по посока на рециклиране. Сортирането на отпадъци при източника им или при третиращия завод осигурява отпадъци с добро качество. Докато депонирането и изгарянето все още са крайно решение за отпадъците, рециклирането създава продукти, които могат да бъдат ползвани отново като суровини. Макар че дейностите по рециклиране имат също така въздействие върху околната среда, то засега е по-малко от въздействието от депониране и изгаряне и спестява капацитета и намалява инвестициите за депа и изгаряне. Нещо повече, рециклирането ограничава използването на природни суровини и по този начин намалява въздействието върху околната среда.

Четвъртата стъпка е нарастване ролята на превенцията. Когато генерирането на отпадъци е предотвратено, не се налага търсенето на решения за третиране. Превенцията има въздействие върху навиците за консумация и води до използването на по-добри и по-ефективни техники на производство - производство на повече продукти със същото количество суровини. На трето място е важен аспектът на дематериализация, замяната на продукти с услуги. Например не телефонни апарати-секретари, а телефонни услуги от телефонни оператори. Домашното компостиране също се счита за метод за превенция на някои разградими градински и кухненски отпадъци.

Понастоящем в рамките на Европейските процеси за планиране и решения е в процес на подготовка нова пета стъпка под формата на политика на материалния поток. Фокусът е насочен не само към самите отпадъци, но и към цялостното въздействие на производството върху околната среда: от добива на суровините, производствените фази, потреблението до крайното обезвреждане. Това е формулирано като политика за материалите „от люлката до гроба”, която включва като своя съставна част политиката за отпадъците. Често въздействието върху околната среда от добива на нови суровини (главно в южните райони) е по-голямо, отколкото въздействието от третиране на отпадъците. Отпадъците са се развили от екологични проблеми първо поколение (локални, директно въздействие, видими, подходящи за местни решения) към второ поколение проблеми (глобални, с индиректно въздействие, скрити, подлежащи се само на глобални решения).

По-нататъшна стъпка, възможно фаза шест, е развитие по посока на безотпадъчно общество. Всички генерирани отпадъци са безопасни и могат или да бъдат усвоени от природата (например като листата от дърветата през есента) или могат да бъдат изцяло рециклирани в стопанските цикли, без увреждане или качествени загуби. Това икономически обосновано решение ще продължава все още да произвежда отпадъци, но не повече от естествения поеман капацитет на околната среда.

Разбира се, този преход още не е завършен и не всички стъпки трябва да се предприемат последователно, както те се случват в историческото развитие. Важно е дори при сегашната степен на преход да се вземат предвид елементите на рециклиране и на превенция. Важно е също така да се отчита, че:

- битката срещу нерегламентираните сметища и изхвърлянето на отпадъци на неразрешени места никога няма да свърши, както и грижата за замърсяването на почвите, която ще остане важна за много години;

- депата, макар че в дългосрочен план следва да бъдат разглеждани като преходна техника, ще продължат да имат важно място още дълго време, например за отпадъци, които не могат да бъдат рециклирани или изгаряни.

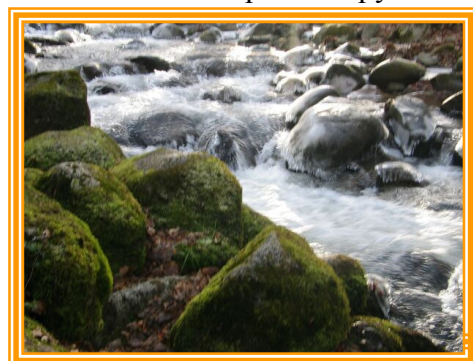
При условията на ограничени ресурси и ситуация с отпадъците, намираща се в началото на преходния процес, добра стратегия е фокусирането преди всичко върху първите стъпки, защото с тях могат да бъдат постигнати най-големи начални ползи за околната среда. Няма смисъл да се развиват инициативи за висококачествено рециклиране на специфични категории отпадъци, когато това може да изчерпи средствата за решаване на проблема за нерегламентирани или неуправляеми сметища.

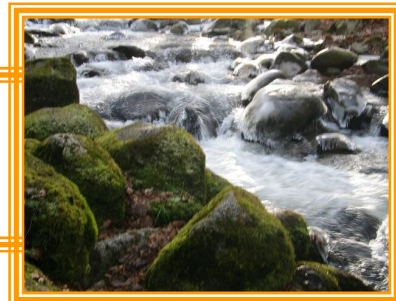
В тази насока е определена регионалната политика за управление на отпадъците.

БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Основната цел на управлението на отпадъците, генерирани в бита е да се осигури подходяща система за събиране на различните фракции от всички домакинства, заедно с изграждането на лимитиран брой контролирани регионални депа за крайно обезвреждане на нерезицируемите отпадъци, както и да се предвидят достатъчно съоръжения за сортиране, рециклиране и компостиране на разделно събраните отпадъци.

Приоритет в областта на управлението на битовите отпадъци през 2008 г бе на всяко домакинство да бъде осигурено обслужване от система за организирано сметосъбиране и

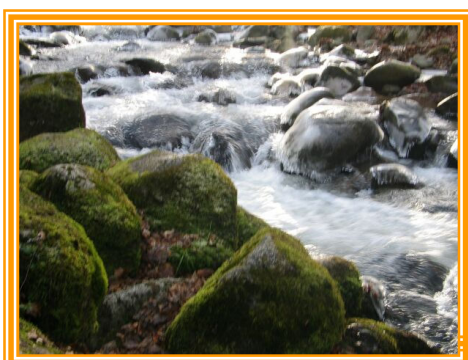

транспортиране на смесените битови отпадъци до общинските депа.

От 468 862 жители на териториите на Плевенска и Ловешка област, в организирано сметосъбиране и сметоизвозване през 2008 г. са обхванати 444 884 жители от общо 213 населени места. Обхватът на системата е достигнал до 94,9%. Само в 20 населени места от Плевенска област не е въведена организация за сметосъбиране и сметоизвозване, което създава и предпоставки за възникване на нерегламентирани сметища. Четиринадесет от общините са със 100% обхват на сметосъбиране и сметоизвозване. През изминалата 2008 г. във всички населени места в общините Луковит, Долна Митрополия, Пордим, Угърчин и Червен бряг, които са обхванати от организирано сметосъбиране и сметоизвозване, е увеличен значително този обхват, което е показано на фиг. 1

На фона на тези добри резултати буди тревога факта, че на териториите на община Гулянци и община Искър все още няма организирано сметосъбиране и сметоизвозване от населените места с изключение на общинските центрове. По този начин се създават и предпоставки за увеличаване на нерегламентираните сметища в 20-те населени места на общини като Гулянци, Искър и Левски.

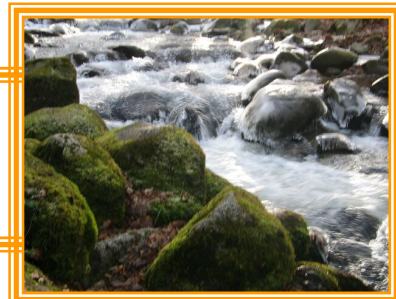

Регионални проекти

В краткосрочен план трябва да бъде завършена инфраструктурата за окончателно обезвреждане на отпадъците, т.е. необходимите депа за отпадъци които да осигурят обезвреждане на отпадъците от всички населени места в страната и

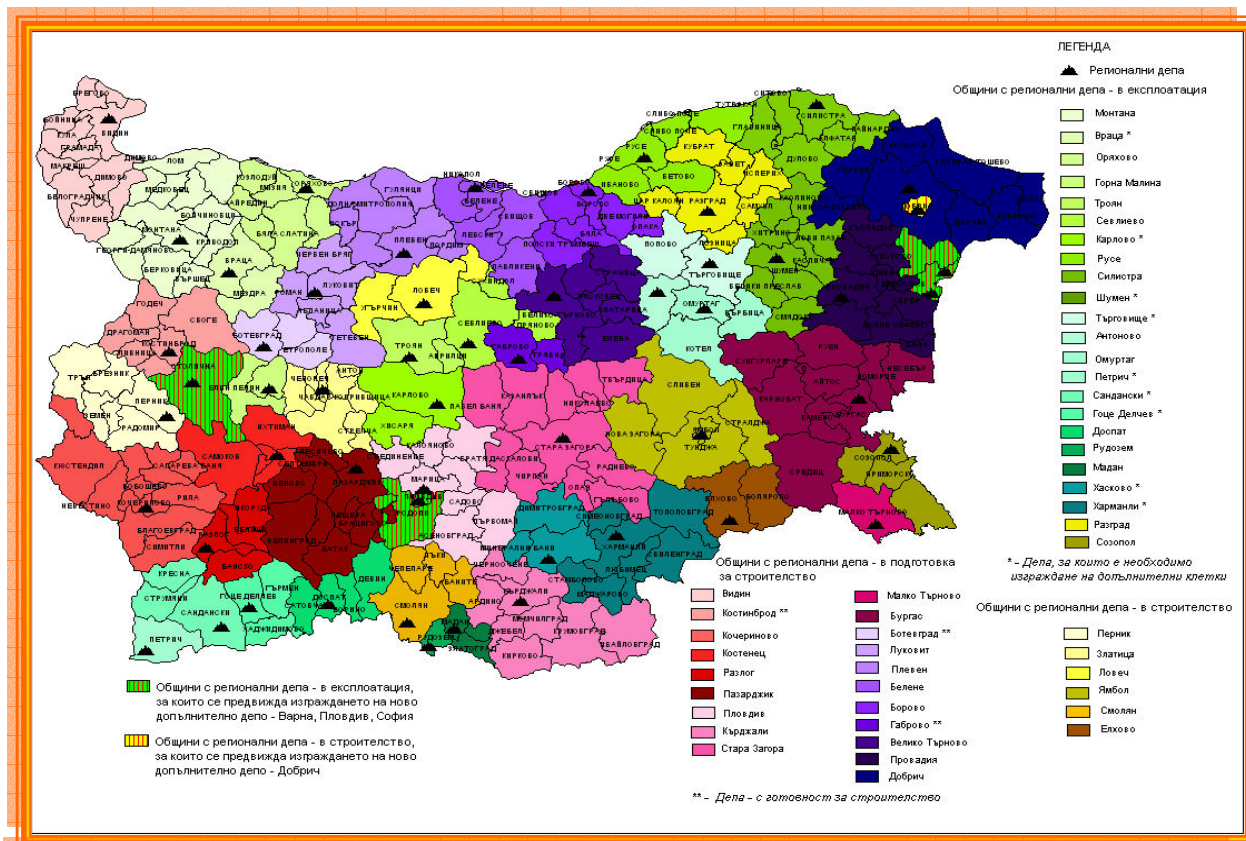

РИОСВ - ПЛЕВЕН

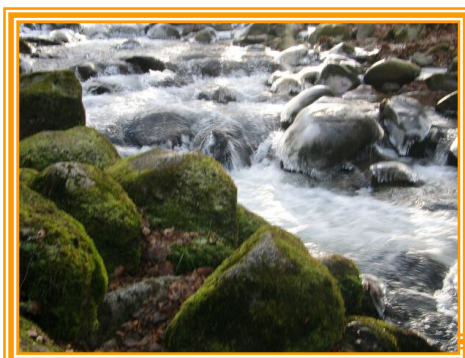
едновременно с това да са в съответствие с изискванията на Европейския съюз. Общият брой на депата трябва е ограничен по икономически и екологични съображения, а капацитетите им трябва да бъдат оптимизирани.

В периода до 2008 г. на територията на страната са построени и се експлоатират общо 27 регионални депа, в процес на строителство са 6 бр., а на различен етап на подготовка за реализация са още 23 регионални депа за неопасни отпадъци.

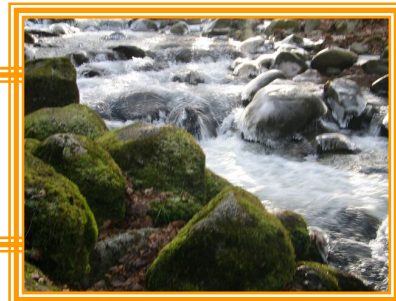
Фиг.28 Състояние на регионалните депа, предвидени за изграждане на територията на страната

Закъснението в сроковете, планирани за изграждането на някои от регионалните депа, съгласно Националната програма за управление на дейностите по отпадъците (2003 – 2007 г.) е във връзка с подготовка на инвестиционните проекти и относително дългия процес за подготовка и одобрение на документите за кандидатстване за финансиране пред съответните фондове на Европейския съюз (ЕС). В такава ситуация се намират проектите с одобрено финансиране на техническа помощ по програма ИСПА на ЕС, за които предстоят процедурите по одобряване на инвестиционните средства по линия на Европейския фонд за регионално развитие, сключване на меморандуми за финансиране, процедури за избор на изпълнители и съответните одобрения. В същото време съществуват и трудности при намиране на общи решения за сътрудничество на регионален принцип. Това се

РИОСВ - ПЛЕВЕН

изразява в несъгласие на част от общините с вече определения в Националната програма за управление на дейностите по отпадъците обхват на обслужване на регионалните съоръжения и искания от тяхна страна за обособяване на нови региони.

На територията на РИОСВ Плевен са обособени 5 региона, в които ще се базират регионални депа за битови отпадъци: Троян, Ловеч, Плевен, Левски и Луковит.

Регионално депо – Троян

Депото е изградено като регионално съоръжение за депониране на битови отпадъци от територията на общини **Троян и Априлци**. Действащото регионално депо **Троян и Априлци** приема отпадъците от двете общини и се експлоатира съгласно утвърдената технология в проекта.

Регионално депо – Ловеч

Към 30.12.2008 г са завършени работите по изграждане на 1-ва клетка. На собственика на депото е издадено Комплексно разрешително на основание ЗООС. Предстои въвеждане на обекта в експлоатация.

Регионално депо – Плевен

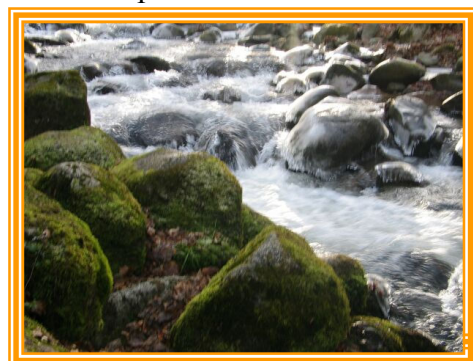
Планирано е депото да обслужва общините **Плевен, Долна Митрополия, Долни Дъбник, Искър, Пордим и Гулянци**.

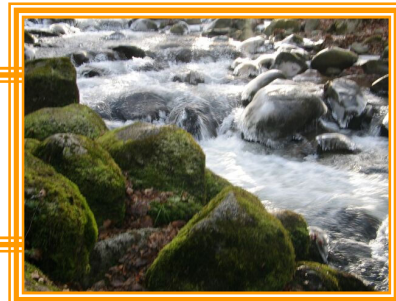
В края на 2008 г приключи подготовката за проект “Регионално управление на отпадъците - Плевен” по линия на програма ИСПА съгласно договора за техническа помощ.

Фиг.29 Местоположение на площадката за Регионално депо Плевен – сателитна снимка и топографска карта

Издадено е Решение на Областен Експертен съвет по устройство на територията Плевен за приемане на представените от Консултанта концептуални проекти за: “Изграждане Регионално депо Плевен”, “Закриване на стари депа и изграждане ЦПО Регион Плевен”, “Анализ на ползите и разходите и финансов анализ на управлението на отпадъците Плевен”. Има проведена процедура по ОВОС. Изготвен е инвестиционен проект за изграждане на първа клетка, одобрен на основание ЗУТ и има издадено разрешение за строеж. Подготвена е Молба за кандидатстване

за финансиране на инвестиционен проект Регионално депо Плевен от Европейските фондове за регионално развитие по ОП “Околна среда 2007 – 2013”. Очаква се започване на строителството.

Проекти за регионално управление на отпадъците – регион Левски и регион Луковит

През 2008 г. започна изпълнението на ИСПА Мярка: 2006 BG 16 P PA 001– Техническа помощ за подготовка на проекти в сектор околна среда в България. В рамките на тази мярка ще се извърши подготовката на инвестиционните проекти за изграждане на регионалните депа в региони Левски, Борово, Велико Търново, Варна, Стара Загора, Костенец и Луковит. Проектът се реализира в две фази.

Съгласно техническото задание, предмет на проекта в I-ва фаза е: анализ на съществуващите системи за управление на отпадъците (УО) и законодателството, което ги регулира; оценка готовността на общините за създаване на сдружения за УО; подпомагане създаването на регионални асоциации за управление на отпадъците (РАУО).

В обхвата на II-ра фаза от ИСПА проектите за регионално управление на отпадъците са включени следните основни дейности:

- изготвяне на прединвестиционно проучване за системата за управление на отпадъците, 20 годишен Инвестиционен план за развитие (ИПРУО) и актуализиране на програмите за управление на отпадъците за всички общини;
- изготвяне на работни проекти за всички съоръжения и мерки, предложени за финансиране от Структурните фондове на ЕС, с изключение на закриването на старите общински депа, както и формуляр за кандидатстване за финансиране от Европейския фонд за регионално развитие за краткосрочните приоритетни компоненти от ИПРУО;
- изготвяне на тръжни документи за строителство на съоръженията в обхвата на регионалната система и за доставки отнасящи се до системите за събиране и транспортиране на отпадъците.

Регион Левски

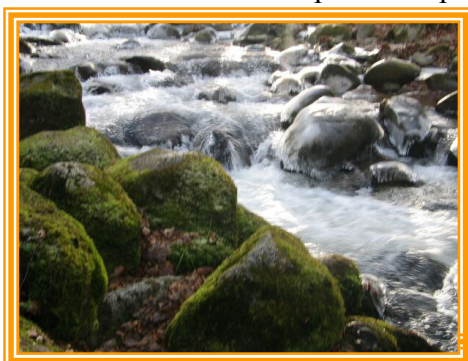
Регионът включва общини **Левски, Никопол, Белене**, област Плевен; **Свищов и Павликени**, област Велико Търново.

I-ва фаза на проекта приключи през месец ноември. Като резултат от добрата съвместна работа по проекта в регион Левски е регистрирано сдружение по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел “Регионално сдружение за управление на отпадъците – Чисти дунавски общини”, със седалище в община Никопол.

С решения на съответните общински съвети с консенсус са определени основната и алтернативна площадка за реализация на инвестиционното предложение (ИП). Първата е разположена в землището на с.Стежерово, община Левски с предварително определена площ 161 дка. Втората предложена площадка е в с. Санадиново, община Никопол, с площ приблизително 166 дка.

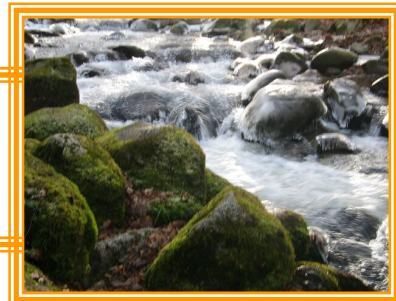
Доклад с резултатите от проект “Комплексни геоложки и ХГ проучвания на площадките за депо в Регион Левски” е представен от изпълнителя.

Планирано е процедурата по ОВОС и оценка въздействието на проекта върху обектите от мрежата “Натура 2000” да бъдат извършвани паралелно с подготовката на Фаза II от ИСПА проекта.

РИОСВ - ПЛЕВЕН

Регион Луковит

Регион Луковит включва общините **Луковит**, **Ябланица** и **Тетевен**, област Ловеч, **Червен бряг**, област Плевен и **Роман**, област Враца”.

В регион Луковит изпълнението на I-ва фаза на ИСПА проект EUROPEAID 124485/D/SV/BG е приключила с представянето на окончателния доклад от Консултанта.

Въпреки известното забавяне за вземане на решение от страна на община Тетевен и в този регион се регистрира Регионално сдружение за управление на отпадъците, което е необходимо условие за реализиране на II-ра фаза от проекта.

За реализация на инвестиционното предложение са предвидени две площадки. Основната площадка е разположена, в землището на гр. Луковит. Като алтернативна е предложена площадка, разположена между с. Годоричене и с. Дъбен, в границите на община Луковит, област Ловеч. Предстои изготвяне на Доклад от комплексни геоложки и хидрогеоложки проучвания за основната площадка, а за алтернативната площадка такъв доклад вече е изготвен. Също така се предвижда процедурата по ОВОС и оценка въздействието на проекта върху обектите от мрежата “Натура 2000” да бъдат извършвани паралелно с подготовката на Фаза II от ИСПА проекта.

Съществуващи депа за неопасни отпадъци

Действащите депа за неопасни отпадъци, намиращи се на територията на РИОСВ Плевен и заведени в регистъра на ИАОС са 20. От тях 19 приемат предимно битови отпадъци и са собственост на общини. От депата за производствени отпадъци само едно е действащо към края на 2008 г.

За всяко от действащите депа е изготвен и утвърден План за привеждане в съответствие с изискванията на *Наредба №8 от 24.08.2004г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*. В инвестиционните програми за всяко депо са предвидени средства и срокове за изготвяне на инвестиционен проект за закриване, саниране и рекултивация на площадката.

Прилаганите основни методи за саниране са:

- обезвреждане “ex-situ” на отпадъците чрез тяхното пряко отстраняване;
- обезопасяване “in situ”;
- прилагане на защитни мерки.

Обезвреждане “ex-situ”

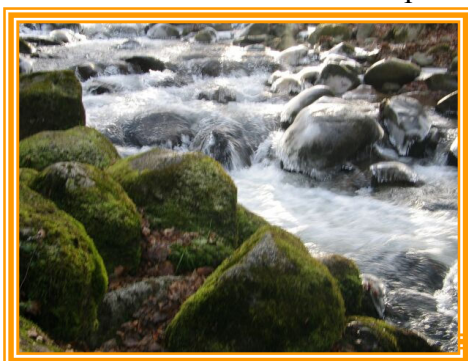
Прилага се за отстраняване на отпадъците чрез изгребването и предепонирането им на подходяща за целите площадка. По този начин се постига:

- пълното премахване на отпадъците и възстановяване на земите за алтернативно ползване;
- възможност за намаляване на размера на депото и степента на въздействието му върху обектите под защита;
- избягване на високите разходи за закриване и последващ мониторинг; възможност за повторен инженеринг на мястото.

Методът е приложим за депа с много висок и висок риск, както и за депа със среден риск (с минимален обем на натрупаните отпадъци).

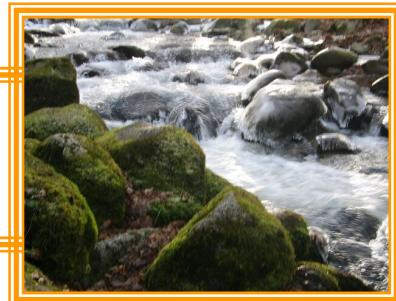
Обезопасяване “in-situ”

Прилага се за екраниране (капсулиране) на отпадъците чрез:

РИОСВ - ПЛЕВЕН

- покриване на повърхността чрез заглиняване и/или запръстяване, с което се предотвратява достъпа на атмосферни валежи до отпадъците и не на последно място прекия контакт на хора и животни с тях. Крайното оформяне на повърхността на депото е под формата на купол с наклон, позволяващ безопасното оттичане на валежните води, или

- изграждане на горен изолиращ екран включително с минерален изолиращ слой, дренажна система от площен дренаж и мрежа от хоризонтални дренажни тръби за отвеждане на инфилтрирани води, ревизионни шахти, газов дренаж и рекултивиращ пласт – мярката е приложима за депа с голям обем, високо съдържание на отпадъци с органичен произход, опасност от миграция на опасни вещества и с оценка на риска за обекти под защита от среден до много висок. Дебелината на необходимия почвен (рекултивиращ) слой варира в зависимост от последващата употреба на мястото. Съществено значение за максималното ограничаване на вертикалната миграция на замърсителите има гранулометричният състав на материалите, използвани за покрития.

Прилагане на защитни мерки

Като защитни мерки се препоръчват:

- мониторинг на депата за отпадъци;
- ограждане на площадките;
- денонощен контрол на входа на депото през етапа на остатъчна експлоатация;
- поставяне на предупредителни табели за забрана на: изгарянето на отпадъци, депонирането им извън определените за целта места;
- поставяне на предупредителни табели за разрешените за депониране отпадъци;
- масово информирание на населението за забрана на неконтролируем достъп (извън определеното време за депониране) до депото.

Съгласно българското законодателство при закриване на депата е необходимо разработване на система за дългогодишно наблюдение. Мониторинговата система включва минимум процедури, необходими за наблюдение и контрол върху параметрите на околната среда, както по време на изпълнение на саниращите мероприятия, така и след закриването на депото.

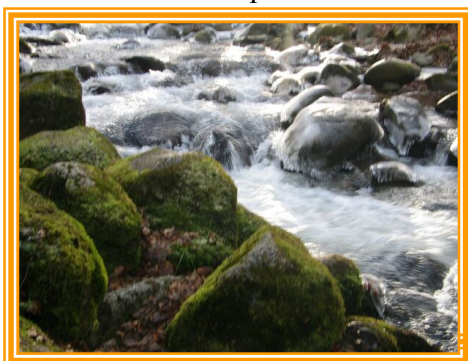
До края на 2008 г. са изготвени и съгласувани 11 проекта за рекултивация на съществуващи общински депа за отпадъци.

През изминалата година е извършена рекултивация на депото за производствени отпадъци на “ММ Никопол” АД по метода “ex-situ”.

Закриване на нерегламентирани сметища

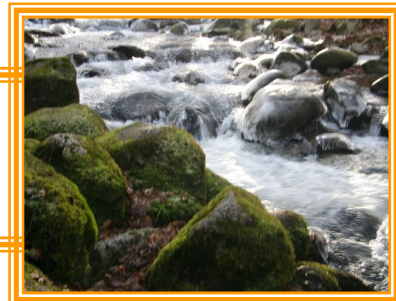
Дейностите, свързани със закриването на нерегламентираните сметища са част от изпълнението на Националната програма за управление на дейностите по отпадъците. В нея е заложено и поэтапно закриване на така наречените нерегламентирани сметища, което се извършва по утвърдените от РИОСВ планове.

През 2008 година са закрити 29 нерегламентирани сметища на територията на девет общини от Плевенска и Ловешка област, като почистените от отпадъци площи са общо около 170 декара. За периода от 2005 до края на 2008 година на територията, контролирана от РИОСВ Плевен са закрити общо 212 нерегламентирани сметища, като площите, които са почистени от отпадъци възлизат

РИОСВ - ПЛЕВЕН

общо на 905 декара. Благодарение на своевременните действия на общини като Луковит, Пордим, Плевен и Червен бряг броят на нерегламентирани сметища за закриване до 16.07.2009 г. е намалял на 38 броя.

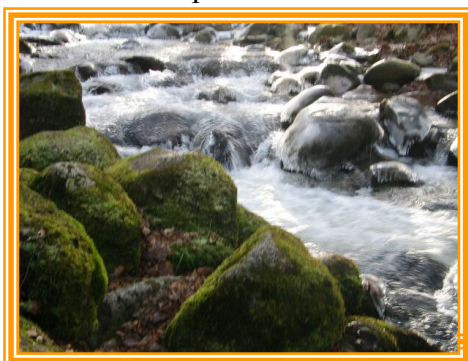
Фиг.30 Закрити сметища в с. Градина и с. Горни Дъбник

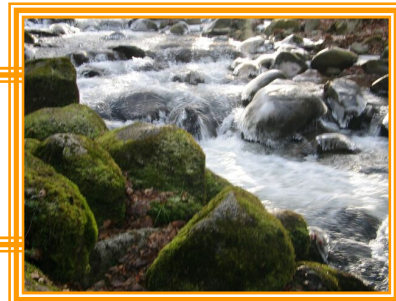

След закриването на сметищата, което се извършва от съответната община под контрола на РИОСВ, кметовете на населените места осъществяват контрол за недопускане повторно замърсяване на терените. При извършване на последващ контрол РИОСВ – Плевен проверява дали площите се поддържат почистени и дали няма отново замърсяване с отпадъци.

БИОРАЗГРАДИМИ ОТПАДЪЦИ И УТАЙКИ ОТ ГРАДСКИ ПРЕЧИСТВАТЕЛНИ СТАНЦИИ

Приблизително две трети от отпадъците, които се образуват в домакинствата, офисите, търговските обекти са биоразградими. Биоразградими са и голяма част от производствените отпадъци, генерирани при основни производствени дейности за България в отрасли селско стопанство, хранително-вкусова, дървопреработвателна, кожарска и кожухарска, текстилна промишленост и други. Всички тези отпадъци имат способността в естествени условия да се разграждат в присъствие на кислород или като гният в отсъствие на кислород.

Европейските норми задължават всяка държава, която през 1995 г. е депонирала над 80 на сто от отпадъците си, за периода 2010-2020 г. да намали количеството на биомасата до определен процент. България до 2010 г. е длъжна да намали биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране до 75% спрямо 1995 г.

Въвеждането на системата за разделно събиране на отпадъци допринася за увеличаване относителния дял на количествата рециклирани и оползотворени биоразградими отпадъци.

И през 2008 г. РИОСВ Плевен осъществи контролна и разяснителна дейност по управление на биоразградими отпадъци и утайки от градски пречиствателни станции.

В общинските програми са заложили мерки за управление на биоразградими отпадъци. Въвежда се разделно събиране на отпадъците, отреждат се площадки за третиране на “зелени” отпадъци от общински паркове и градини. Компостирането на “зелените” отпадъци не е технологически трудно изпълнимо.

В сравнение с 2007 г. е увеличен броя на контролираните производствени предприятия, генериращи биоразградими отпадъци. Изводите са:

- Текстилните предприятия предават основния си производствен отпадък, биоразградими отпадъци от текстилни влакна, за оползотворяване чрез рециклиране. На територията, контролирана от РИОСВ Плевен предприятията притежаващи разрешение за оползотворяване на текстилни отпадъци са “Ретекс“ АД, гр.Червен бряг, и “Витекс – Троян” АД. През 2008 г. “Ретекс“ АД е разширила обхвата на текстилните отпадъци, които събира за оползотворяване.

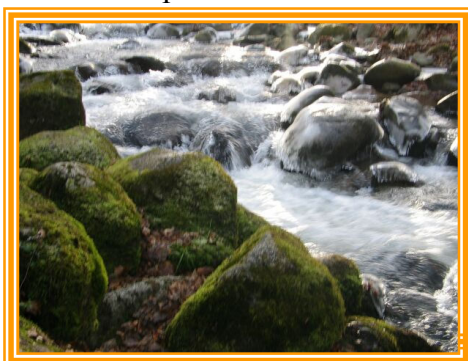
- Растителните отпадъци от маслопреработвателната промишленост се оползотворяват чрез изгаряне с получаване на топлинна енергия за собствени нужди. През изминалата 2008 г. четири предприятия са започнали процедура, а на едно е издадено разрешение за дейности с отпадъци, като му е разрешена дейност оползотворяване на биоразградими отпадъци чрез изгаряне.

- На този етап голяма част от предприятията на хранително-вкусовата промишленост, на територията контролирана от РИОСВ Плевен, предават биоразградимите си отпадъци за оползотворяване.

- Дружество “Оранжерии Гимел II” ЕООД, гр. Левски оползотворява растителни отпадъци, чрез компостиране в редове. Полученият компост използва за собствени нужди.

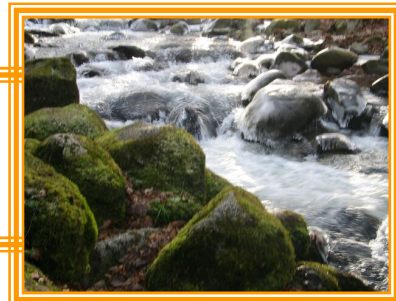
- Дървопреработвателните предприятия генерират големи количества биоразградими отпадъци, които оползотворяват основно чрез изгаряне. Получената топлинна енергия от изгаряне на дървесни отпадъци използват за собствени нужди. През изминалата 2008 г. значително е разширен обхвата на контролираните дървообработвателни предприятия. Две от тях са получили разрешения за дейности с отпадъци, шест са разработили програми за дейности с отпадъци, които са утвърдени от РИОСВ Плевен, осем са класифицирали генерираните от тях отпадъци.

- През 2008 г. в резултат на засилен контрол големи търговски обекти, генератори на значителни количества биоразградими отпадъци от опаковки, извършиха класификация на отпадъци, разработиха програми за управлението им, които бяха утвърдени/съгласувани от РИОСВ Плевен. Опаковки от дърво на този етап се предават за оползотворяване предимно чрез изгаряне с оползотворяване на енергията, опаковките от хартия и картон се предават за рециклиране.

РИОСВ - ПЛЕВЕН

На територията на РИОСВ Плевен има две градски пречиствателни станции за отпадъчни води. В пречиствателна станция гр. Троян утайките се обезводняват, след което се стабилизират с хидратна вар. В пречиствателна станция гр. Плевен се осъществява биологично стабилизиране на утайките.

Резултатите от изпитването на утайки от ГПСОВ и на голяма част от локалните пречиствателни станции, изградени към съответните производствени предприятия, не отговарят на изискванията на Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води, чрез употребата им в земеделието (ДВ, бр.112/2004г.) и на този етап не е възможно да бъдат оползотворени в земеделието.

Проблемът с управлението на тези утайки ще нараства в резултат на интензивно строителство на пречиствателни станции за отпадъчни води в изпълнение на Националната програма за приоритетно изграждане на ГПСОВ и Програмата за прилагане на Директива 91/271/ЕЕС

Освен в земеделието, алтернативи за оползотворяването на утайките са рекултивация на нарушени терени, в горското стопанство, за тревни площи, паркове, използването им като енергиен ресурс, органичен субстрат, влагане в строителен материал и др.

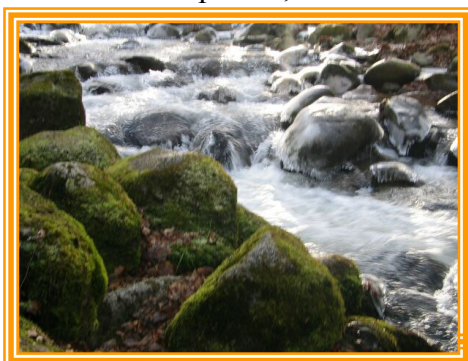
Компостирането е естествения начин на природата да преработва и рециклира органичните си отпадъци, крайният резултат от който е получаването на един изключително полезен продукт- компост, хумусоподобен материал, естествен подобрител за почвата, изключително богат на хранителни вещества.

През 2008 г. в общини Априлци и Ябланица приключиха проекти, финансирани от ПУДООС на тема “ Минимизиране на биоразградими битови отпадъци в общини, чрез въвеждане на фамилно компостиране”

От средата на юли 2008 г. започна изпълнението на проекта и в с. Рибарица, община Тетевен. С предоставените от ПУДООС средства са закупени 193 контейнера за биотор. Проектът е на стойност 35 000 лева. Целта е да се намалят не само количествата на биоразградимите отпадъци, но и разходите за тяхното събиране, извозване и депониране. Това ще допринесе и за опазване на природата в курортното селище. И този проект успешно приключи в края на годината.

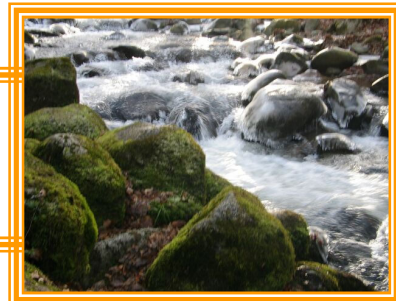
В общините, в които е реализиран проекта, са намалени обемите на твърдите битови отпадъци, депонирани на сметище. От общия поток на отпадъците е отделена голяма част от органичния компонент, като по този начин не само се отговаря на съвременните екологични изисквания, но и се осигурява ценна съставка - компост, служеща за подобрител на почвата. Компостирането спомага за развитие на екологично чисто земеделие.

Участниците в проектите са убедени, че процесът на компостиране ни дава уникалния шанс сами да затворим природния цикъл на възобновяване. Така, оползотворявайки нашите органични отпадъци, ние подобряваме почвените характеристики на нашата градина. Всеки от нас може лесно да си произведе компост. Компостирането е сравнително евтин начин за преработка на биомаса-няма разход на електроенергия и за поддръжка, полезен е както за нас така и за околната среда

Нараства интереса към фамилното компостиране.

Голяма част от кухненските и градински остатъци от домакинствата, както и част от биоразградими отпадъци от производствени предприятия на хранително-вкусовата про-

мишленост се използват за храна на животни включително и от частни

стопани.

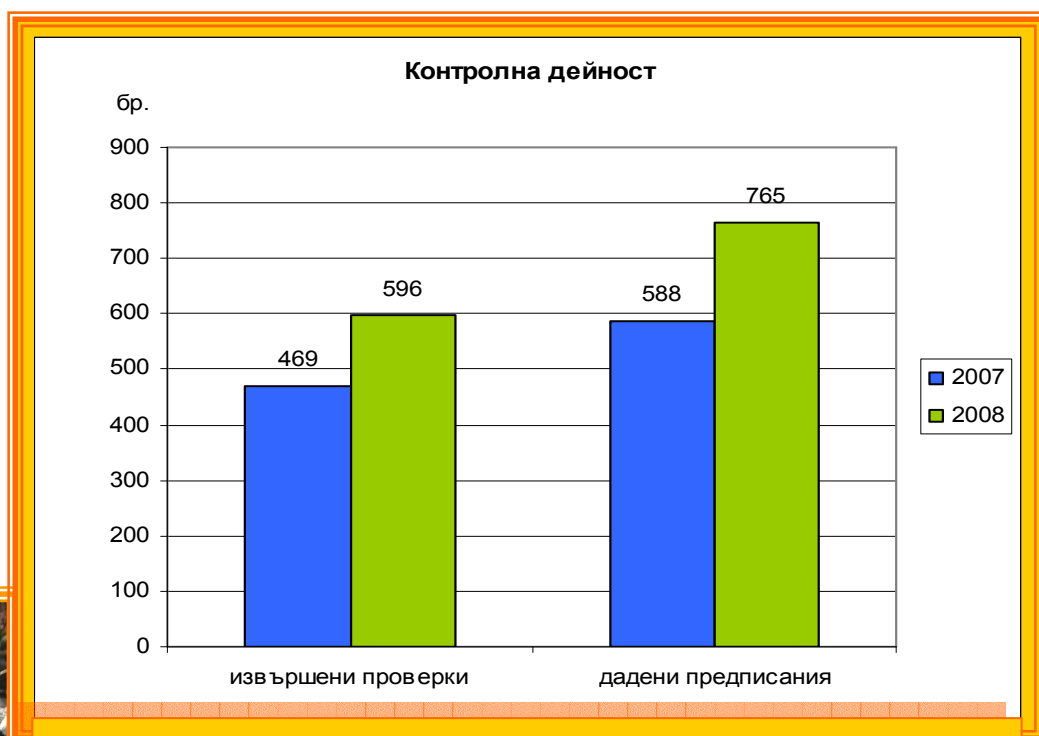
Решенията относно управлението на биоразградими отпадъци и утайки от градски пречиствателни станции зависят от големината и функционалния тип на населеното място, икономическия и социалния статус на населението, състоянието на селското стопанство в България.

ПРОИЗВОДСТВЕНИ И ОПАСНИ ОТПАДЪЦИ

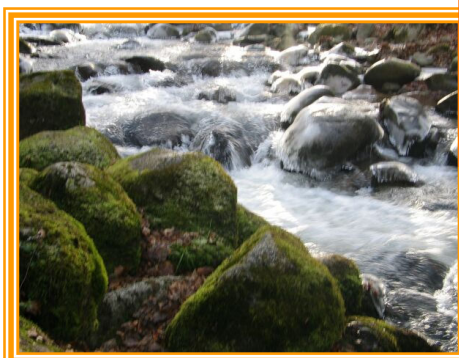
Отпадъците могат да бъдат считани като показател за устойчивостта на икономическото развитие на едно общество и за ефективността, с която се оползотворяват ресурсите – както материални, така и енергийни. За да се намалят отпадъците, е нужна промяна на подхода в управлението им в две насоки: трябва да се възприемат интегрирани критерии за **превенция и контрол** на замърсяването, така че да се предотврати образуването на отпадъци и на второ място да се разгърнат новаторски инициативи като производство на продукти, основаващи се на анализа на жизнения им цикъл и които са разработени така, че да могат лесно да се разглобяват; внедряване на системи за управление на околната среда в промишлеността; повторна употреба на продукти и опаковки.

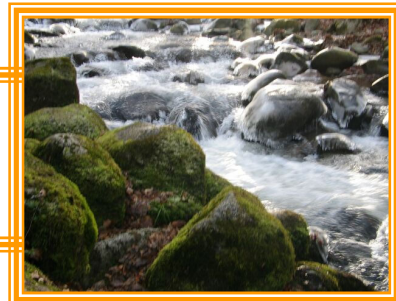
За осигуряване на превенция и контрол върху замърсяването, РИОСВ Плевен осъществява системен, документиран, периодичен и обективен контрол върху процеса на организация на производствените дейности и услугите чрез извършване на проверки на място и по документи, разглеждане и верификация на резултати от собствения мониторинг, издаване на разрешителни документи за дейности с отпадъци.

В сравнение с 2007 г. обемът на контролната дейност през 2008 г. е увеличен и се изразява в 596 бр. проверки и дадени 765 бр. предписания за привеждане в съответствие с нормативните изискванията за третиране на отпадъците, както е посочено на фигурата. Съставени са 17 акта за извършени нарушения за Закона за управление на отпадъците.

Фиг. 31 Обем на контролната дейност през 2008 г. в сравнение с 2007 г.

Превенцията на замърсяванията се изразява в разрешителния, регистрационен и удостоверителен режими за дейности с отпадъците. През 2008 г. са издадени 76 бр. разрешения, 12 бр. регистрационни документи за дейности с отпадъци и 21 бр. удостоверения за търговска дейност с отпадъци от черни и цветни метали, в които са дадени условия за привеждане дейността по третиране на отпадъците в съответствие с нормативните изисквания.

Съгласно изискванията на Наредба № 9 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и на специализираните наредби, касаещи отчетността на масово разпространените отпадъци в РИОСВ Плевен се представят годишни отчети за отпадъците. През 2008 г. броят на постъпилите годишни отчети е 1391 бр., представени от 251 общини и фирми. Най-голям е броят на представените годишни отчети за образувани производствени или опасни отпадъци, което се вижда от фиг. 6. Годишните отчети са проверени, заверени и въведени в електронен вариант във формат, указан от ИАОС.

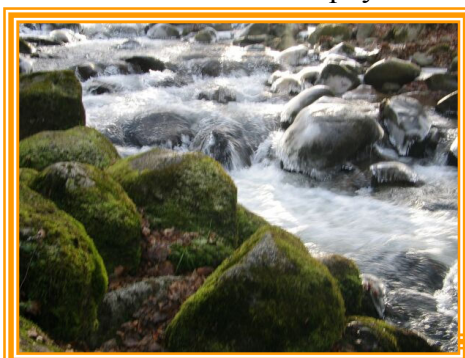
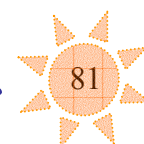

ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА БОЛНИЧНИ ОТПАДЪЦИ

Екологосъобразното управление на опасните отпадъци от лечебните заведения е от голямо значение, с оглед предотвратяване и ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда.

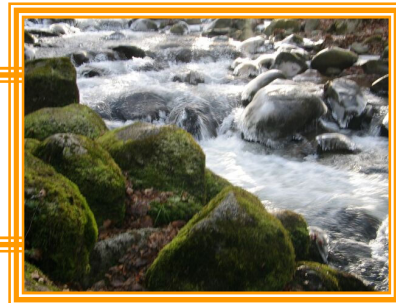
Отпадъците от лечебните заведения са твърди и/или течни отпадъци, генерирани в резултат от медицинските дейности:

- диагностика;

РИОСВ - ПЛЕВЕН

- наблюдение;
- лечение;
- профилактика;
- рехабилитация;
- изследвания, извършвани в съответните лаборатории и научни центрове.

При неправилно съхранение и обезвреждане на отпадъците от лечебните заведения, в зависимост от техния състав, количества и свойства се създава риск за човешкото здраве и околната среда.

Към опасните болнични отпадъци се включват: инфекциозните отпадъци; използвани остри предмети; паталого-анатомични отпадъци; фармацевтични, включително цитотоксични и цитостатични отпадъци; отпадъци, съдържащи химични вещества и препарати; отпадъци със съдържание на тежки метали.

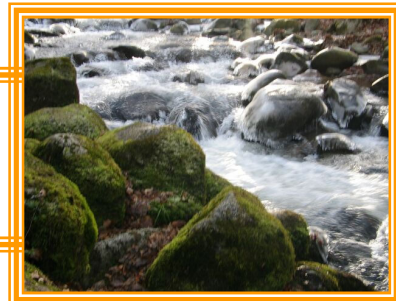
Въвеждането на разделно събиране на отпадъците, образувани на територията на лечебните заведения, е ключът към ефективното им управление. Това гарантира избор на правилен метод за обезвреждане, безопасността на персонала, минимизирането на вредите за околната среда.

Разделянето се извършва при местата на генериране на отпадъка с цел незабавното му изолиране и избягване на опасно вторично разделяне. Съдовете за разделно събиране на отпадъка са с капак, цветове кодирано-жълти за опасния болничен отпадък и обозначени с международния символ "Опасни болнични отпадъци".

Транспортирането на отпадъците се извършва по начин, не допускащ ненужен контакт с персонала на лечебното заведение и с други лица.

Разделно събраните отпадъци от мястото, на което са образувани се съхраняват помещения за временно съхранение до обезвреждането им. Помещенията се разглеждат като съоръжения, съдържащи инфекциозни отпадъци, поради което трябва ясно да са обозначени със съответния символ.

За обезвреждане на генерираните от дейността им опасни отпадъци лечебните заведения са сключили договори с лицензирани фирми за транспортиране до инсинератора в

Александровска болница гр.София за контролираното им изгаряне.

През 2008 г. са утвърдени 82 бр. програми за управление на болничните отпадъци, в които е разгледано разделното събиране на отпадъка, временното съхранение на опасния отпадък, транспортирането и обезвреждането му. Засегнати са приоритетите и воденето на отчетност по отношение на генерираните отпадъци.

Във връзка с извършването на дейности с отпадъци са издадени 26 бр. документи на лечебни заведения по чл. 12 от Закон за управление на отпадъците.

Извършени са 56 бр. контролни проверки на здравни заведения за установяване изпълнението на законовите разпоредби в областта по управление на отпадъците.

През 2008 г. на “МБАЛ Авис-медика” ООД се издаде разрешение за извършване обезвреждане на болнични отпадъци чрез автоклавиране, процес основаващ се на стерилизация с наситена пара при висока температура и налягане.

УПРАВЛЕНИЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ В СЪОТВЕТСТВИЕ В ИЗИСКВАНИЯТА НА ЕС И НАЦИОНАЛНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Във връзка с Националния план за действие за управление на устойчиви органични замърсители и Наредба за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили (ПХБ) (ДВ, бр.24/2006) през 2008 г притежателите на оборудване, съдържащо ПХБ започват изпълнение на утвърдените със заповед на директора на РИОСВ Плевен планове за почистване и/или за обезвреждане на инвентаризираното оборудване, съдържащо ПХБ.

Екологосъобразно обезвреждане на оборудване, съдържащо ПХБ до 2010г. ще се извършва в инсталации в чужбина.

През 2008 г., с цел законосъобразно управление на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили 10 дружества са извършили класификация по Наредба 3 за класификация на отпадъци, 8 дружества са актуализирали програмите си за управление дейностите по отпадъците, на едно дружество е издадено решение за изменение и допълнение на разрешение за дейности с отпадъци.

През 2008 г. четири дружества са предали за обезвреждане отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили, за 5 дружества е получено потвърждение за обезвреждане на предадените ПХБ-отпадъци.

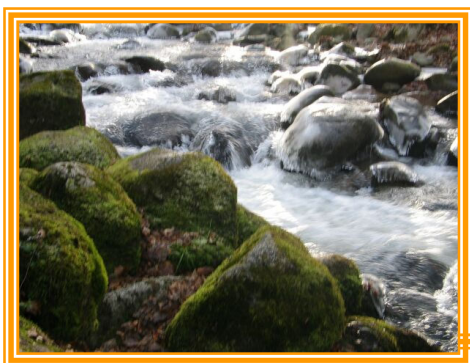
С цел въвеждане на строг контрол и отчетност при предаване за обезвреждане на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили до всички дружества, на територията контролирана от РИОСВ Плевен, работещи с оборудване и/или управляващи ПХБ-отпадъци са изпратени писма с указания.

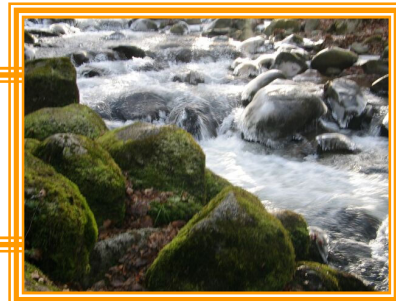
Извършени са проверки на две площадки за временно съхранение на ПХБ отпадъци и на пет площадки за съхранение на оборудване съдържащо ПХБ.

МАСОВО РАЗПРОСТРАНЕНИ ОТПАДЪЦИ

Опаковките и отпадъците от опаковки

След влизането в сила на Наредбата за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти,

след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (ДВ. бр. 53/10.06.2008 г.) бяха уеднаквени изискванията към лицата, пускащи на пазара опакована стока и към продуктите, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, начините за тяхното разделно събиране, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане.

Във връзка с финансовото обезпечаване на системата за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки е въведена продуктова такса за различните видове опаковъчни материали. Събраните суми от таксите постъпват в Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) и се изразходват за финансиране на проекти за разделно събиране, изграждане на мощности за рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки.

Постигането на целите от задължените по закона лица се извършва индивидуално или чрез колективни системи, представлявани от организация по оползотворяване. Когато лицата изпълняват задълженията си чрез колективна система, те сключват договор с организация по оползотворяване. Организациите, както и лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално, осигуряват събирането, сортирането, обработката, транспортирането на отпадъците от опаковки, както и рециклирането и оползотворяването им. Задължените лица, които не докажат, че са успели да постигнат целите си за съответната година, заплащат продуктова такса.

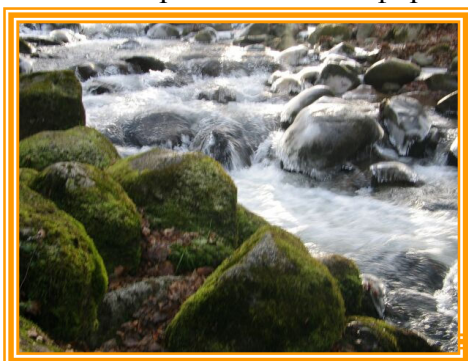
Всяка от колективните системи за разделно събиране и постигане на съответните цели за рециклиране и оползотворяване се представлява от организация по оползотворяване.

Съществуват шест организации по оползотворяване, притежаващи разрешения съгласно ЗУО за страната: “Екопак”; “Екобулпак”; “Репак”; “Булекопак”; “Рекопак” и “Импакт Корпорейшън” АД. Всяка от тях изготвя програма по реда на чл.29, ал.1, т.4 от ЗУО и съобразена с изискванията на чл.19 от Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки.

Основни цели на програмите са:

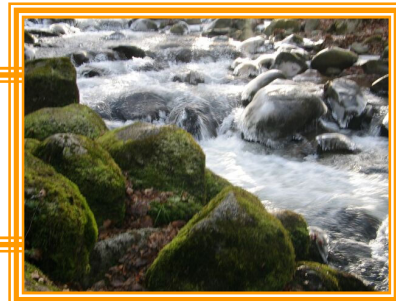
- изграждане на устойчиви общински системи за разделно събиране на отпадъци
- гарантиране изпълнението на целите за оползотворяване и рециклиране на отпадъците от опаковки и намаляване отпадъците, които се депонират
- информиране и привличане на потребителите за прилагане на разделно събиране отпадъците от опаковки, включително и образователни програми

Значително е завишен броят проверки на фирмите, имащи задължения по изпълнение изискванията на наредбата. На територията на РИОСВ – Плевен няма фирми, които да изпълняват задълженията си индивидуално по Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки. Бизнесът все повече се включва в процеса по организиране оползотворяването на отпадъците от опаковки. Организациите за оползотворяване на отпадъците от опаковки имат задължение да събират и оползотворяват пуснатите на българския пазар опаковки от фирмите, които членуват в тях. Информирането на обществеността и популяризирането на дейностите по разделното събиране на отпадъци е ключов елемент от прилагането на националното законодателство в областта на опаковките.

РИОСВ - ПЛЕВЕН

Във връзка с прилагане изискванията на Наредба за опаковки-те и отпадъците от опаковки през януари – декември 2008 г. са проверени 191 фирми, при което е установено, че:

- в организации по оползотворяване членуват – 33 фирми,
- внесени продуктови такси в ПУДООС на обща стойност 133675,30 лв., в това число 77892,11 лв. - след направени предписания от РИОСВ Плевен.

Притежателите на отпадъци от опаковки са задължени да участват в системата за разделно събиране, като не смесват отпадъците си и не ги изхвърлят в съдовете за смесени отпадъци, когато на територията на общината има организирана система за разделно събиране. Кметът на общината или упълномощени от него лица контролират изхвърлянето на отпадъците от опаковки в определените за разделно събиране съдове, когато на територията на съответната община има въведена система за разделно събиране.

Организациите по оползотворяване, лицата изпълняващи задълженията си индивидуално, общините и МОСВ организират всяка година, съвместно или поотделно, разяснителни кампании, които гарантират на потребителите получаване на информация за:

- задълженията им съгласно действащата нормативна уредба;
- маркировките върху опаковките, пуснати на пазара;
- депозирани системи и системите за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, които са въведени или предстои да бъдат въведени;
- програмите за управление на отпадъците от опаковки.
- разделно събиране отпадъците от опаковки, включително и образователни програми

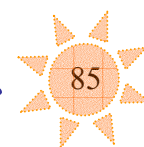
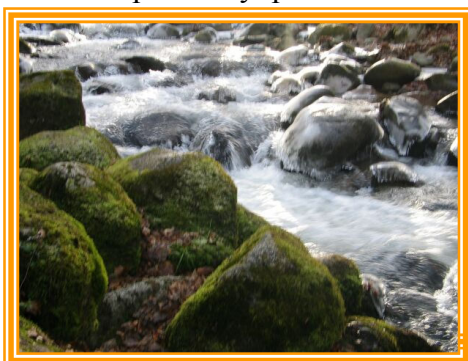
ВЪВЕЖДАНЕ НА СИСТЕМИ ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА РИОСВ - ПЛЕВЕН

Основна цел на системите за разделно СЪБИРАНЕ на отпадъци е всеки притежател на отпадъци да бъде обслужен от подходяща система за събиране в дългосрочен план. Но количествата на разделно събраните отпадъци зависят не само от степента на оказваната услуга, а главно – от желанието на населението да участва в схемата на разделното събиране и умениято му ефективно да сортира отделните фракции.

Очакваната реакция на обществеността към предлаганата схема на събиране е решаващ фактор при определяне на необходимите капацитети за третиране на отпадъците. Слабото участие на населението в схемата за разделно събиране изисква голям капацитет на съоръженията за депониране и малък – на съоръженията за рециклиране. Високият процент на участие на населението в схемата за разделно събиране предполага малък капацитет на съоръженията за депониране и голям – на съоръженията за рециклиране. Изграждането на достатъчен брой съоръжения за сортиране, рециклиране и компостиране на разделно събрани отпадъци за рециклиране и съответно намаляване броя на депата за нерестируемите отпадъци и сортиране/ рециклиране на остатъчната фракция е приоритет в управлението на отпадъците.

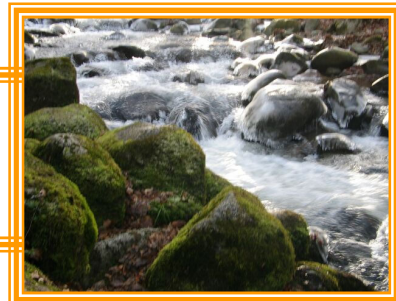
Към края на 2008 г разделното събиране на отпадъци от опаковки се прилага в 13 общини:

- трикомпонентна система по договор с “Екопак България” - 10 общини;

РИОСВ - ПЛЕВЕН

- двукомпонентна система по договор с “Екобулпак България”- 2 общини;

В община Троян се прилага индивидуална система по договор с ПУДООС.

В 2 общини са предприети действия за сключване на договори с организации по оползотворяване.

Процентният обхват по общини е: Долни Дъбник – 30%, Долна Митрополия – 36%, Искър – 47,4%, Кнежа – 95%, Левски – 68%, Ловеч – 73%, Луковит – 52%, Никопол – 27%, Плевен – 83%, Пордим – 33%, Тетевен – 65%, Троян – 82%, Ч.бряг – 63%.

Все още системите за разделно събиране не са достатъчно добре обезпечени с техника за транспортиране на отпадъците, както и със сепариращи инсталации за допълнително разделяне на отпадъците от опаковки.

ИЗЛЕЗЛИ ОТ УПОТРЕБА МПС (ИУМПС)

С изменението на Наредбата за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства (ДВ бр.104/2004, изм. ДВ бр.53/2008, ДВ бр.5/2009 г.) отпада възможността собствениците на ИУМПС да ги съхраняват в имоти - частна собственост. Те са длъжни да ги предават на площадки за събиране и временно съхраняване или в центрове за разкомплектуване, при което не заплащат такси и разноски за приемането им. Изоставените МПС представляват значителна заплаха за околната среда, тъй като съдържат опасни вещества и материали, които при неконтролирани условия могат да проникнат в почвата и подпочвените води.

РИОСВ Плевен извършва проверки на площадки за временно съхранение и центрове за разкомплектуване на ИУМПС – през 2008 г. са извършени 21 проверки. Издадени са 4 разрешения за дейности по третиране на ИУМПС.

Във връзка с измененията и допълненията на Наредбата, (ПМС 311 на МС от 2004г.), приети с Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, - (ПМС №120 от 30.05.2008 г.- ДВ. бр.53 от 10.06.2008) през периода са извършени 15 броя проверки на лица, които пускат на вътрешния пазар МПС втора употреба от внос или вътреобщностно придобиване. При констатирани нарушения по прилагане на наредбата са дадени предписания за заплащане на дължимите продуктови такси от лицата, пускащи на пазара МПС и изготвяне на необходимата документация

ОТРАБОТЕНИ МАСЛА

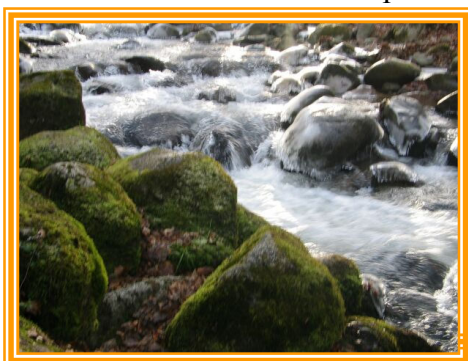
“Отработено масло” е всяко смазочно или индустриално масло на минерална основа или синтетично, негодно за употреба по първоначалното си предназначение, включително отработени моторни и смазочни масла, масла за зъбни предавки, турбинни, хидравлични, изолационни и топлопредаващи масла. То представлява токсичен отпадък, опасен за околната среда, който **НЕ МОЖЕ**

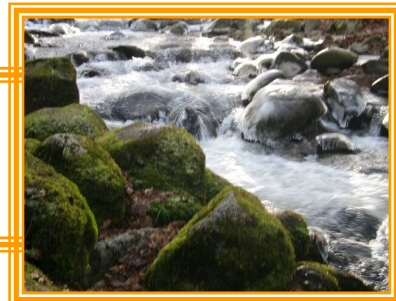
- да се излива: 1 литър може да замърси 1 милион литра вода;

- да се изгаря неконтролно: 5 литра замърсяват въздуха, който 1 човек може да диша в продължение на 3 години;

- 1 литър отработено масло, ако се излее върху вода, може да образува петно с размер 4.000 m².

Дейностите по събиране, временно съхраняване, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на отработените

масла и отпадъчните нефтопродукти е обект на разрешителния режим. През 2008 г. РИОСВ Плевен има извършени 21 бр. проверки на лица с издадени разрешения за дейности по третиране на отработени масла и на подлежащи на разрешителен режим.

Във връзка с пускане на пазара на масла и размера на продуктовата такса са извършени 6 бр. проверки на фирми. Дадени са предписания за изготвяне на информация по чл. 36 от Закона за управление на отпадъците. В ПУДООС са постъпили 55414,96 лв. – платени продуктови такси за масла.

ОТПАДЪЦИ ОТ ЕЛЕКТРИЧЕСКО И ЕЛЕКТРОННО ОБОРУДВАНЕ

Голяма част от опасните материали в битовите отпадъци се дължат на излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване. Тези отпадъци се генерират в бита и извън него и включват компютърна и офис-техника, малки домакински електроуреди, битова електроника, електрически инструменти, отработени мастилени и тонер-касети. Голяма част от тях се депонират на сметища, без предварително третиране. Това не само противоречи на националната концепция за запазване на природните ресурси, но създава предпоставки за трайно увреждане на околната среда. За да се предотврати негативното им влияние е необходимо да се оползотворяват или екологосъобразно да се обезвреждат при невъзможност за оползотворяване.

Наредбата за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване (обн. ДВ. бр.36/2006 г.) определя изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване (ЕЕО) и за събирането, транспортирането, временното съхраняване, предварителното третиране, повторното използване, рециклирането, оползотворяването и/или обезвреждането на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО).

През 2008 г. от РИОСВ - Плевен са извършени проверки на 9 броя фирми по прилагане на Наредба за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване. Дадени са предписания за изпълнение на задълженията на фирмите по чл. 36 от ЗУО.

Фирмите, които пускат на пазара електрическо и електронно оборудване, работещи на територията на РИОСВ –Плевен изпълняват задълженията си по чл.11 от ЗУО чрез участие в колективна система, представлявана от организация по оползотворяване – “Екобултех” АД

В “Екобултех” АД членуват 7 фирми. Внесените продуктови такси в ПУДООС са на обща стойност 446104.59 лв., в това число 29871,151 лв. - след направени предписания от РИОСВ Плевен.

Внесените лицензионни възнаграждения в “Екобултех” АД са на стойност 422757,62 лв.

